

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

12 nci Birleşim

23 . 11 . 1970 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
I — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	78	
II — YOKLAMA	78	
III — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	78	
1. — Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı ile Maraş Milletvekili İbrahim Öztürk'ün, Başkanlık Divanı seçiminin biran önce tamamlanarak normal çalışmalara başlanması hakkında demeçleri	78:80	
2. — Başkanlık Divanı seçimi (Baş-		
kan, Başkanvekilleri, İdareci Üyeler, Kâtipler).		80:81,82
3. — A. P. ve C. H. P. Grup Başkanvekillerinin, Genel Kurulun 24 . 11 . 1970 Salı günü saat 14,00 te toplanmasına dair önergeleri		81:82
4. — Grup Başkanvekillerinin, dost ve kardeş Pakistan'da vukubulan felâketten zarar görenlere yardım edilmek üzere milletvekillerinin Aralık ayı ödeneklerinden yüzer lira kesilmesine dair önergesi		82

I - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Aybar'ın, eski Başkanlık Divanının, yenisi seçilinceye kadar, göreve devam etmesine, Meclis Başkanlığının çoğunluk partisine bırakılması hakkındaki «Centilmen Anlaşmasının» kaldırılmasına ve Cumartesi ve Pazar günleri hariç, Meclisin her gün saat 14 - 19 arasında toplanmasına dair önergesinin gün ve süre ilgili kısım dışındaki maddelerinin onaylanacağı bildirildi, gün ve süre ile ilgili kısım ise oya sunularak reddolundu.

Başkan seçimi için bu birleşimde yapılan iki oylamaya da Başkan adayının salt çoğunluğu sağlamadığı görüldüğünden; 23 . 11 . 1970 Pazartesi günü saat 14,00 te toplanılmak üzere birleşime saat 16,25 te son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Ankara
<i>Fikret Turhangil</i>	<i>Kemal Ataman</i>
	Kâtip
	Kayseri
	<i>Şevket Doğan</i>

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 14,00

BAŞKAN — Başkanvekili Fikret Turhangil

KÂTİPLER : Memduh Ekşi (Ordu), Zeki Çeliker (Siirt)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 12 nci Birleşimini açıyorum.

II - YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, gündeme geçiyorum efendim.

III - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı ile Maraş Milletvekili İbrahim Öztürk'ün, Başkanlık Divanı seçiminin biran önce tamamlanarak normal çalışmalarına başlanması hakkında demeçleri.

BAŞKAN — Seçimin sonuçlanması ve oylamalarla ilgili gündem dışı söz istenmiştir.

Buyurun Hasan Tosyalı.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkan ve değerli milletvekili arkadaşlarım;

Meclis Başkanının biran evvel seçimi hakkındaki düşünce, temenni ve istirhamlarımı arz

etmek için yüksek huzurunuzda şahsım adına gündem dışı söz almış bulunuyorum.

23 günden beri Millet Meclisi Başkanı ve Başkanlık Divanı seçilememesi neticesi, Meclisin normal çalışmasına başlayamaması sebebiyle vatan ve milletimizin hayrına kanunlar yapılması, denetleme görevinin yerine getirilmesi ve hayati önemi haiz siyasi, iktisadi ve sosyal alanlarda çeşitli memleket meselelerinin halli için Millet Meclisinin kullanacağı çok kıymetli zamanlar boşa gitmektedir.

Yine Başkan seçilememesi sebebiyle memleketimizin siyasi ve iktisadi durumu, millî menfaatlerimiz ve parlömanter rejime karşı güven sarsılmaktadır.

Yine aynı sebeple her geçen gün milletvekillerinde, vatandaşlarımızda ve matbuatımızda sabırsızlık, hoşnutsuzluk ve huzursuzluk artmakta ve ümitsizlik yaygın hale gelmektedir.

Sayın Başkan ve değerli arkadaşlarım;

Müsaade buyursanız fecî denebilecek bu durumdan kurtulmamız için Meclis Başkanımızı en kısa zamanda seçmemize imkân verecek şahsi görüş ve temennilerimizi yüksek takdir ve tasviplerinize arz edeceğim.

Meclis Başkanının çoğunluk partisi olan Adalet Partisinden seçileceği bir teamül ve iyi niyet anlaşması icabı olduğuna göre hepimiz gibi ve evleviyetle Adalet Partili sayın milletvekili arkadaşlarımızın Meclise yeter mevcutla gelmeleri, seçime iştirak etmeleri ve Meclis Başkanlığını tarafsızlıkla ve liyakatle yapacağına inanılacak adaylara oy kullanmaları gerekir.

Türk Milletinin vekili olarak bu Mecliste yaptığımız büyük yeminin, seçmenlerimizden aldığımız vekâletin parlömanter rejimimizi devam ettirmenin Millet Meclisinin yüceliğini ve milletvekilliği itibarını korumanın Mecliste vatan ve milletimiz yararına vazife görmemizin başta gelen icabı, hepimizin vazife yerimiz olan Millet Meclisine muntazaman devam etmemiz ve ilk iş olarak da Başkan seçimine iştirak etmemiz olduğu halde maalesef 23 günden beri 100 ilâ 150 milletvekili ya Meclise hiç gelmemiş veya Meclis Başkanı seçimine iştirak etmemiştir. Meclise devamın ve Başkan seçimine iştirakin millî bir vazife olduğunun idraki ve şuuru içinde bulunmalıyız. Biz milletvekilleri devamlılıkta istikbalini, kazanç ve ekmeğini işine ve vazifesine devam mecburiyeti ile kazanan yurttaşlarımıza nümune olma durumundayız.

Millet Meclisi Başkan seçimini biran evvel yapabilmemiz için bütün parti ve grup yöneticilerinin kendi partileri milletvekillerinin Meclise devamını ve Başkanlık seçimine iştiraklerini sağlamalarını, gösterilecek ve seçilecek Başkan adayı hakkında yöneticilerin aralarında yapıcı istişarelerde bulunmalarını ve böylece Meclis Başkan seçimini kolaylaştırmalarını ve ça-

buklaştırmalarını, bu suretle Meclisi çıkmazdan kurtararak memleketin çözüm bekliyen hayatî önemi haiz çok çeşitli siyasi, iktisadi, sosyal ve kültürel meselelerin halline, kanun yapma ve denetleme vazifesine yöneltmelerini bekliyorum ve temenni ediyorum. («Bravo» sesleri)

Yüce Meclisi teşkil eden partili ve bağımsız bütün milletvekili arkadaşlarımla anlaş, iyi niyet ve vazife şuuru ile hareket ederek Millet Meclisi Başkanı seçimine iştirak etmelerini ve Meclis Başkanımızın biran evvel seçilmesini ve böylece Meclisin normal çalışmasını temin etmelerini arz ve istirham eder, Yüce Meclisin sayın üyelerini saygı ile selâmlarım. («Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Maraş Milletvekili Sayın İbrahim Öztürk de aynı konu üzerinde gündem dışı söz istemiştir. Konunun önemine binaen, tabikata olmamakla beraber, aynı konu üzerinde ikinci defa olmak üzere gündem dışı söz vereceğim, buyurun efendim.

İBRAHİM ÖZTÜRK (Maraş) — Sayın Başkan ve Büyük Millet Meclisini en içten duygularla selâmlıyarak sözlerime başlıyorum.

Aziz milletvekilleri;

Her zaman olduğu gibi görüş ve düşüncelerimi gerçek mânada bağımsız bir milletvekilliğinin objektifliği ve tarafsızlığı içinde ifadeye çalışacağım.

Bugün Meclisimizin içinde bulunduğu bir düğümün çözümlenmesine bağımsız bir üye sıfatı ile yardımcı olmaya ve hiçbir şahsi hesaba katılmadan düşüncelerimi Vatansever Heyetinize sunmaya karar verdim.

Büyük Millet Meclisinin sayın üyeleri;

24 günden beri bu Meclis, Başkansızlık yüzünden çalışmamaktadır. Bunun vicdan azabını elbette herkesten önce bu Meclisin üyeleri çekmektedir. İhtizâğın yanlış ve katı anlaşılardan 10 ncu maddesi bir türlü işletilememiş, bu konuda, şahsım da dâhil olmak üzere, birçok sayın üye çeşitli önerilerde bulunmuştur, fakat bunlardan bir sonuç alınamayınca Başkan seçiminde ısrara devam edilmiştir, ama görüyoruz ki, 6 aday ileri sürülmesine ve 30 tur yapılmasına rağmen bugüne kadar Başkan seçimi bir türlü sonuçlanamamıştır.

1961 yılında siyasal partiler arasında yapılan «Centilmenlik Anlaşması» bu yıla kadar

uzanagelmis; 1961 de Sayın Fuat Sirmen, 1965 ve 1969 da Sayın Ferruh Bozbeyle Başkan seçilmişlerdir ve bu muhterem zevat Meclis yönetiminde büyük başarı göstermişlerdir.

Sayın Bozbeyle'nin hepimizi üzen istifası bu Meclis yeni bir Başkan seçimine yöneltmiş ve sürüklemiştir. 1961 anlaşması gereğince çoğunluk partisinden gösterilen 5 sayın aday yeterli oyu alamayınca çekilmişlerdir. Daha doğrusu çoğunluk partisinden iki, üç aday çıktığı için oylar bölünüyor ve bir sonuç alnamıyor.

Gruplar arasında özel surette yapılan görüşmeleri ve anlaşmaları biz bağımsızlar ancak gazetelerden ve kulislerden öğrenebiliyorduk, fakat bu anlaşmalara uyulmadığını da sonuçları görünce üzülmeye öğreniyorduk.

Anayasada hüküm bulunmamasına rağmen madem ki Başkan bağımsızlardan veya grupu olmayan parti milletvekillerinden seçilemiyor, o halde grupların kendi aralarında yaptıkları anlaşmalara uymaları ve bu Meclisi çalışır duruma getirmeleri lâzımdır. Bunun sorumluluğu kendilerine aittir.

Ahde vefasızlık, hissi davranışlar, partizan hesaplar belki bir kısım çevreleri tatmin ediyor, ama millet ve vatanseverler bundan son-
suz ıstırap çekiyor.

Şimdi çoğunluk grupu içinde tek aday kalmıştır ve bu sayın üye grubunun oylarını genellikle tophiyabiliyor. Vatanseverliğinden hiçbir zaman şüphe etmediğimiz ve buna daima şahid olduğumuz değerli muhalefet de buna katıldığı takdirde bugün «Başkanlık düğümü»nü çözmek kabildir. («Bravo» sesleri) Mademki aranızda bir «Centilmenlik» sözü vardır ve illâ Başkan çoğunluktan seçilecektir, o halde biran önce bu seçimi yapmak lâzımdır. Aksi halde millet ve tarih bunun sorumluluğunu ve sorumlularını tescil etmek üzeredir.

Bize kalırsa «Meclis Başkanının mutlaka çoğunluk partisinden seçilmesi» görüşü yanlıştır. Çünkü Anayasa Başkanın yeterli ve tarafsız olmasını öngörmektedir. Fransa'da azınlık partisinden olan Herriot yıllarca ve dirayetle başkanlık yapmıştır. Ama madem ki adı «Centilmenlik» olan bir anlaşma vardır ve grupları da centilmenler doldurmaktadır o halde ya buna centilmence uyulmalıdır veya Anayasa gereğince Meclis tamamen serbest bırakılmalıdır.

TALÂT ORHON (İzmir) — Meclis serbestir. Kimse bağlayamaz.

İBRAHİM ÖZTÜRK (Devamla) — Aziz milletvekilleri;

Sık sık ve hepimiz Parlâmento itibarından bahsediyoruz. İtibar, haysiyet, şeref gibi kutsal kavramlar başkaları tarafından verilemez. Onları insanlar kendileri kazanırlar. Müesseseler de böyledir. Onlara itibar, şeref, büyükler gibi kutsal vasıfları kazandıran bizzatîhi kendi gayretleridir.

Büyük Millet Meclisi milletin bağımsızlığı ve özgürlüğü için kesin kavgalar vermiş bir Meclistir. Ona büyük vafını verdiren de bu bağımsızlık ve özgürlük kavgalarıdır. Meclis Kütüphanesinde özel odadaki tarihî belgeler bize ve çocuklarımıza bu Meclisin ne büyük ulusal kavgalar verdiğini ve ne büyük devrimler yaptığını göstermektedir. En güç konuların üstesinden gelen ve ulusun daima ümit mihrakı olan bu Meclisin vatansever, suurlu üyeleri elbette Başkanlık gibi bir düğümü de çözecek ve karanlıktan bir şeyler bekleyenleri hüsrana uğratacaktır.

«Bu akşam haberlerinde» Başbakanın seçildiğini öğrenip de yas tutacak çok karanlık göz ve fakat sevinecek de çok aydınlık gönül olacaktır. («Bravo» sesleri) Kem gözleri hüsrana, aydınlık gönülleri de sevince çevirmek için bu Yüce çatı altında bütün grupları ve bütün milletvekillerini bir nokta etrafında birleşmeye çağırır, bağımsız bir milletvekili olarak ve hiçbir şahsi hesap düşünmüyerek önemli bir görev yapmanın heyecanı ile hepimize saygı ve başarı dileklerini sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar.)

2. — *Başkanlık Divanı seçimi (Başkan Başkanvekilleri, İdareci Üyeler, Kâtipler.)*

BAŞKAN — Gündemimize geçiyorum efendim. Başkan seçiminin 30 neu turunu yapacağız.

Bir mühürlü zarf ve oy puslaları dağıtılacaktır.

Üç kişilik tasnif heyetinin adlarını çekiyorum :

Sayın Orhan Okay..

ORHAN OKAY (Konya) — Oyumu kullanıp gideceğim.

BAŞKAN — Sayın Orhan Okay'ın mazereti varmış efendim. Oyunu kullanıp gitmek zorunda olduğunu ifade buyurdular. O sebeple kendilerini, adı çıkmasına rağmen, tasnif heyetinde görevlendiremiyoruz.

Sayın Mustafa Topçular.. Buradalar.

Sayın İzzet Oktay.. Buradalar.

Sayın Ahmet Dallı.. Buradalar.

Oy verme için ad çekiyoruz... Hüseyin Dolun (İstanbul.)

Oy verme işlemi İstanbul Vilâyetinden başlayacaktır.

Sayın milletvekillerine bir hususu tekrar arz edeceğim. Oy verirken, Başkanlığın oy verme işlemi takibedilmesi için oy zarflarını yukardan sepete bırakmalarını ve sepetin içine ellerini koymamalarını, oy puslalarının zarflarını da katlı olarak vermemelelerini rica edeceğim.

Adayın tek olduğunu ifade ederim; İsmail Hakkı Tekinel'dir.

Gösterilmiş başka aday yoktur.

(Oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan sayın üye var mı efendim? Yok.

Oy verme işlemi bitmiştir.

Tasnif heyetini teşkil eden Sayın Topçular, Sayın Oktay ve Sayın Dallı'nın yerini almasını rica ediyorum.

(Oyların ayırımı yapıldı.)

BAŞKAN — Başkan seçimine ait 30 ncü tur sonucunu arz ediyorum.

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisi Başkanlığı için yapılan 30 ncü tur seçime (370) üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri bulunan üyeler hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye	
Kastamonu	Muğla	
Mustafa Topçular	İzzet Oktay	
	Üye	
	Bursa	
	Ahmet Dallı	
i. Hakkı Tekinel		207
Hazım Dağlı		17
Çeşitli üyelere		18
Boş		128
		—
		370

BAŞKAN — Başkan seçimi için yeterli sayı sağlanamamıştır. Bu cihetle Başkan seçiminin 31 nci tur oylamasına geçilecektir. Bu seçim de kullanılacak oy puslaları ve zarflar ikişer mühürlü olarak dağıtılacaktır.

3. — A. P. ve C. H. P. Grup Başkanvekillerinin, Genel Kurulun 24 . 11 . 1970 Salı günü saat 14,00 te de toplanmasına dair önergeleri

BAŞKAN — İki takrir gelmiştir. Bu takrirlerden ikisi de Meclis çalışması ile ilgilidir. Meclisimizin yarın da toplanmasını öngörmektedir.

Adalet Partisi Grup Başkanvekilleri tarafından verilen takrirde müzakerelerin yarın da devamı teklif edilmektedir. C. H. P. Grup Başkanvekilleri tarafından verilen takrir ise şartlıdır, bugün sonuç alınmadığı takdirde şartlı bir talik vardır.

Aykırı olması hasebiyle evvelâ mutlak olanı okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

24 Kasım 1970 Salı günü Meclisin saat 14,00 te toplanarak Başkan seçimine devam etmesini arz ve teklif ederiz.

A. P. Grup Başkanvekilleri

Bahkesir

Uşak

İbrahim Aytaç

Orhan Dengiz

BAŞKAN — Diğer takriri okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Başkan seçiminin biran önce bitirilmesini sağlamak için Millet Meclisinin yarın (24 Kasım 1970 Salı günü) saat 14,00 te de toplanmasını saygılarımızla öneririz.

C. H. P. Grup Başkanvekilleri

Bolu

İstanbul

Kemal Demir

Necdet Uğur

BAŞKAN — Her ikisi de aynı mahiyeti taşımaktadır : Birisi «Seçilmediği takdirde...», birisi «Başkan seçmek için...». Demek ki, Başkan seçildiği takdirde Adalet Partisinin verdiği takrir yarın kapsamıyor, seçilmediği takdirde kapsıyor. C. H. P. Grup Reisvekillerinin verdiği takrir de aynı mahiyettedir; «Başkan seçilemediği takdirde...» ve «Başkan seçmek üzere...» deyimleri aynı mahiyette olduğu için yarın saat 14,00 te toplanma hususunu oylarınıza arz ediyorum.

Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... İtti-fakla kabul edilmiştir.

4. — Grup Başkanvekillerinin, dost ve kardeş Pakistan'da vukubulan felâkette zarar görenlere yardım edilmek üzere milletvekillerinin Aralık ayı ödeneklerinden yüzer lira kesilmesine dair önergesi

BAŞKAN — Üç grup reisvekilleri tarafından verilmiş olan bir takrir daha vardır; okutuyorum efendim.

Millet Meclisi Başkanlığına

Dost ve kardeş Pakistan'da vukubulan tayfun dolayısıyla felâkete düşenlere yardım edilmek üzere milletvekilleri Aralık ödeneginden yüzer lira kesilmesini teklif ederiz.

A. P. Grup

C. H. P. Grup

Başkanvekili

Başkanvekili

İbrahim Aytac

Kemal Demir

G. P. Grup Başkanvekili

Vefa Tanır

BAŞKAN — Efendim, bu takriri Genel Kurulun bilgilerine arz ediyoruz. Bir karar almayı Başkanlık uygun mütalâa etmemektedir. Gruplar kendi üyeleri için de gerekli kararı muhasebeye vermek suretiyle bunu gerçekleştirmeleri mümkündür.

Başkanlık bu takriri Grup Başkanvekillerinin arzusu ve mütalâası olarak Genel Kurula arz etmiştir. Çünkü bu hususta Meclisin bir karar alması, maaşlardan otomatik bir kesilmeyi gerektirir. Meclisimizin terekküp tarzına göre bağımsız milletvekilleri ve parti gruplarına mensup milletvekilleri vardır. Grupların vermiş olduğu teklifle böyle bir karar almayı uygun bulmadık. Grup yetkilileri bu kararlarını muhasebeye bildirir efendim.

2. — Başkanlık Divanı seçimi (Başkan, Başkanvekilleri, İdareci Üyeler, Kâtipler). (Devamı)

BAŞKAN — Başkan seçimi için 31 nci tura geçiyoruz. Oy puslaları ve zarflar sayın milletvekillerine dağıtıldı.

Oy verme işlemine nereden başlanacağına dair ad çekiyorum.

Oy verme işlemine Gümüştane Milletvekili Sayın Necati Alp'ten başlanacaktır.

30 ncu turun tasnifini yapan heyetin 31 nci tur tasnifini de yapmasını oylarınıza arz ediyorum: Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler. Kabul edilmiştir.

Oy verme işlemine başlıyoruz.

(Oylar toplandı).

(Oyların ayrımı yapıldı).

BAŞKAN — 31 nci tur sonucunu arz ediyorum:

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisi Başkanlığı için yapılan 31 nci tur seçime (321) üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri bulunan üyeler hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Kastamonu	Muğla
Mustafa Topçular	İzzet Oktay
Üye	
Bursa	
Ahmet Dalli	
İ. Hakkı Tekinel	188
Hâzım Dağlı	10
Çeşitli üyelere	5
Boş	118
	—
	321

BAŞKAN — Yeterli sayı sağlanamamıştır. 30 ncu tura nazaran 31 nci turda adayın almış olduğu oy adedi daha az olduğu ve bu oylama sistemine göre de bir sonuç alınamıyacağı anlaşılmiş bulunduğu cihetle Genel Kurulun ittihaz etmiş olduğu karara göre 24 . 11 . 1970 Salı günü saat 14,00 te toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 16,00

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

12 NCI BİRLEŞİM

23 . 11 . 1970 Pazartesi

Saat : 14,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL
KURULA SUNUŞLARI

1. — Başkanlık Divanı seçimi (Başkan,
Başkanvekilleri, İdareci Üyeler, Kâtipler).

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK
İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL
GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞ-
TIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI
VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA
GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

